

F. SCOTT
FITZGERALD
Marele Gatsby

Traducere din limba engleză
și note de George Volceanov

POLIROM
2013

Și a urmat această plimbare deconcertantă cu mașina. Nici nu apucaserăm să intrăm în satul West Egg, când Gatsby începu să-și lase frazele elegante neterminat și să se bată șovăitor peste genunchi, în costumul său de culoare caramel.

— Uite, bătrâne, izbucni el pe neașteptate. Ce părere ai zice că ai despre mine?

Nițel coplesit, am dat să-l iau de departe, eschivându-mă cu niște generalizări pe măsura acestei întrebări.

— Ei bine, am de gând să-ți povestesc ceva despre viața mea, mă întrerupse el. Nu vreau să-ți formezi o părere greșită despre mine, luându-te după toate poveștile care-ți ajung la urechi.

Așadar, era conștient de acuzațiile bizare care dădeau Savoare discuțiilor din saloanele lui.

— O să-ți spun adevărul gol-goluț, zise el ridicând mâna dreaptă într-un gest ce invoca sentința divină. Sunt fiul unor oameni înstăriți din Vestul Mijlociu – părinții mi-au murit. Am crescut în America, dar mi-am făcut studiile la Oxford, fiindcă ani la rând acolo și-au desăvârșit educația toți străbunii noștri. E o tradiție de familie.

Mă privi cu coada ochiului – și am înțeles de ce crezuse Jordan Baker că are de-a face cu un mincinos. Spusese în grabă propoziția „mi-am făcut studiile la Oxford”, o înghițise sau se încercase cu ea, de parcă l-ar fi stingherit și cu alte ocazii. Odată cu apariția acestei incertitudini, se nărui tot eșafodajul declarației sale și m-am

întrebat în sinea mea dacă, până la urmă, nu este un individ cam sinistru.

— Din ce parte a Vestului Mijlociu? l-am întrebat eu într-o doară.

— Din San Francisco.

— Aha.

— Ai mei au murit cu toții și am moștenit o sumă frumoasă.

Vorbea solemn, ca și cum amintirea dispariției neașteptate a clanului său l-ar fi bântuit până în ziua de azi. O clipă l-am bănuit că-și râde de mine, însă, aruncându-i o privire scurtă, mi-am dat seama că lucrurile stau altfel.

— Pe urmă am trăit ca un tânăr rajah în toate capitalele Europei – la Paris, la Veneția, la Roma – am colecționat bijuterii, în special rubine, am participat la vânătoare de animale mari, am și pictat un pic, așa, pentru sufletul meu, și am încercat să dau uitării ceva foarte trist care mi s-a întâmplat cu mult timp în urmă.

Cu greu am reușit să-mi rețin râsul neîncrezător. Până și frazele rostite de el erau atât de fumate și răsuflete, încât nu evocau decât imaginea unui personaj excentric cu turban, căruia îi curgea rumegușul prin toate cusăturile, în timp ce urmărea un tigru prin Bois de Boulogne.

— A urmat războiul, bătrâne. A venit ca o mare ușurare și mi-am dat toată silința să mor, dar se pare că eram înzestrat cu puteri magice. La început am acceptat rangul de locotenent-major. În pădurea Argonne am înaintat cu două detașamente de artilerie atât de adânc în dispozitivul inamic,

încât de-o parte și de alta a noastră rămăsese câte un gol de vreo opt sute de metri în care infanteria noastră n-a mai apucat să avanseze. Am rămas izolați două zile și două nopți, eram o sută treizeci de oameni cu șaisprezece mitraliere Lewis și când, în cele din urmă, au apărut și infanteristii, au găsit însemnele a trei divizii nemțești printre mormanele de cadavre. Am fost avansat la gradul de maior și am primit câte o decorație de la fiecare guvern al Antantei – până și de la Muntenegru, micuțul Muntenegru de la Marea Adriatică!

Micuțul Muntenegru! Accentuă aceste cuvinte dând din cap zâmbitor. Zâmbetul acesta sugera că înțelege perfect istoria plină de tribulații a Muntenegrului și simpatizează cu poporul muntenegrean în temerarele sale lupte. Aprecia la adevărata valoare situația națiunii și lanțul împrejurărilor care duseseră la această recunoaștere izvorâtă din inima caldă, micuță a Muntenegrului. Neîncrederii mele îi luă locul fascinația: era ca și cum aș fi parcurs în grabă un teanc de reviste ilustrate.

Băgă mâna în buzunar și numai ce m-am trezit că-mi cade în palmă o bucată de metal prinsă de o panglică.

— Asta-i cea din Muntenegru.

Spre stupefacția mea, medalia părea să fie autentică.

Inscripția circulară spunea *Orderi di Danilo, Montenegro, Nicolas Rex*.

— Întoarce-o pe dos.

Maiorului Jay Gatsby, am citit eu, *pentru curajul său fără seamăn.*

— Am și o altă chestie pe care o port la mine tot timpul. O amintire din zilele petrecute la Oxford. Poza a fost făcută la Trinity Quad – cel din stânga mea e actualul conte de Dorcaster.

Era o fotografie cu cinci-șase tineri în bluze de sport, tândăbind sub o arcadă prin care se zăreau o mulțime de turnuri. Printre ei era și Gatsby, care părea cu un pic, nu cu mult mai tânăr – ținând un baston de crichet în mână.

Prin urmare, totul era adevărat. Dinaintea ochilor îmi apăruă blăniile de tigru strălucind în palatul său de pe Canal Grande; parcă-l și vedeam deschizând un sipet cu rubine, ca să-și aline cu apele lor stacojii amărăciunea ce îi rodea inima zdrobită.

— Astăzi am să-ți cer să-mi faci o favoare uriașă, îmi spuse el, vărându-și cu un aer satisfăcut amintirile la loc în buzunar, așadar mi-am zis că s-ar cuveni să știi câte ceva despre mine. Nu voiam să crezi că aș fi un neica-nimeni. Vezi tu, de regulă mă învârt printre necunoscuți din cauză că mă tot mut de colo-colo încercând să uit întâmplarea aceea tristă. Azi după-amiază ai să afli despre ce-i vorba, urmă el după o scurtă ezitare.

— În timpul prânzului?

— Nu, azi după-amiază. Întâmplător, am aflat că ieși cu domnișoara Baker la ceai.

— Vrei să spui că ești îndrăgostit de domnișoara Baker?

— Nu, bătrâne, nici vorbă. Însă domnișoara Baker a avut amabilitatea de-a consimți să discute cu tine pe tema asta.

N-aveam nici cea mai vagă idee care era „tema asta”, însă eram mai degrabă contrariat decât curios. N-o invitaseam pe Jordan la ceai ca să discut cu ea despre domnul Jay Gatsby. Eram sigur că-mi cere să-i fac o favoare de-a dreptul bizară și o clipă mi-a părut rău că am avut vreodată proasta inspirație să pun piciorul pe peluza lui suprapopulată.

N-a mai scos o vorbă tot drumul. Pe măsură ce ne apropiam de oraș, se purta tot mai protocolar. Am trecut de Port Roosevelt, unde am zărit o fracțiune de secundă vapoarele cu dungii late, roșii, plutind pe suprafața oceanului și am gonit de-a lungul unei mahalale, pe o stradă pietruită pe care se înșirau baruri întunecoase, care nu fuseseră abandonate de mușterii, deși își pierduseră toată strălucirea începutul de secol. Apoi, valea cenușii se deschise de-o parte și de alta și, din mers, am zărit-o pe doamna Wilson trudind la pompa atelierului auto, cu o vitalitate punctată de respirația ei sacadată.

Cu aripile mașinii desfăcute ca niște veritabile aripi zburătoare, am luminat jumătate din bulevardul Astoria – zic doar jumătate fiindcă, în timp ce treceam în slalom printre pilonii trenului aerian, am auzit familiarul „brum-brum-BRRR!” al unei motociclete și am dat cu ochii de un polițist exaltat care mergea în tandem cu noi.

— E-n regulă, bătrâne, strigă Gatsby.

Am încetinit, iar Gatsby scoase din portofel ceva ce aducea cu o bucată de carton și i-o flutură polițistului pe dinaintea ochilor.

— E-n regulă, declară acesta, ducând mâna la chipiu. Data viitoare am să vă recunosc, domnule Gatsby. Mă SCUZAȚI!

— Ce i-ai arătat? Poza de la Oxford?

— Cândva i-am făcut o favoare comisarului și de-atunci în fiecare an îmi trimite o felicitare de Crăciun.

În timp ce traversam podul maiestuos, lumina soarelui se revărsa sacadat printre cabluri, scânteind pe capotele mașinilor aflate în mișcare, iar orașul se înălța dincolo de râu în mormane albe și bucăți de zahăr, rodul dorinței unor oameni cu bani care n-aveau miros. Orașul văzut de pe Podul Queensboro e întotdeauna orașul văzut pentru întâia oară, cu prima lui promisiune nesăbuită de a-ți dezvălui tot misterul și toată frumusețea din lume.

Un răposat trecu pe lângă noi într-un car funebru ticsit cu flori, urmat de două trăsură cu perdelele lăsate și alte câteva trăsură mai vesele, cu prieteni. Aceștia ne priviră cu ochii tragici și buza de sus mai scurtă, specifică popoarelor din sud-estul Europei, și m-am bucurat că superbul automobil al lui Gatsby e parte integrantă a sumbrei lor procesiuni. În vreme ce traversam Blackwell's Island, ne depăși o limuzină condusă de un șofer alb, ai cărei pasageri erau trei negri dichisiți, doi masculi și o fată. Am pufnit în răs când și-au rotit spre noi albul ochilor într-un gest trufaș de rivalitate.